

7. 32565

ERNST ROBERT
CURTIUS

LITERATURA
EUROPEANĂ
ȘI
EVUL MEDIU
LATIN

În românește de
ADOLF ARMBRUSTER,

cu o introducere de
ALEXANDRU DUȚU

BCU Cluj-Napoca

FILOL201900379

BUCUREȘTI, 1970

EDITURA
UNIVERS

TABLA DE MATERII

<i>INTRÖDUCERE</i> de Al. Duțu	V-XXIII
<i>TEZE PRELIMINARE</i>	5
<i>PREFAȚĂ LA EDIȚIA A DOUA</i>	7
<i>DIN PREFAȚA LA PRIMA EDIȚIE</i>	9
<i>CAPITOLUL I: LITERATURA EUROPEANĂ</i>	11
<i>CAPITOLUL II: EVUL MEDIU LATIN</i>	27
§ 1. Dante și poeții antici (27). — § 2. Lumea antică și cea modernă (29). — § 3. Evul Mediu (31). — § 4. Evul Mediu latin (35). — § 5. România (42).	
<i>CAPITOLUL III: LITERATURA ȘI ÎNVĂȚĂMINTUL</i>	49
§ 1. Artele liberale (49). — § 2. Concepția despre <i>artes</i> în Evul Mediu (53). — § 3. Gramatica (56). — § 4. Studiile anglo-saxone și carolingiene (59). — § 5. Autorii de școală (63). — § 6. Universitățile (70). — § 7. <i>Sententiae</i> și <i>exempla</i> (73).	
<i>CAPITOLUL IV: RETORICA</i>	78
§ 1. Aprecierea retoricii (78). — § 2. Retorica în Antichitate (80). — § 3. Sistemul retoricii antice (85). — § 4. Antichitatea romană târzie (89). — § 5. Ieronim (90). — § 6. Augustin (92). — § 7. Cassiodor și Isidor (93). — § 8. <i>Ars dictaminis</i> (94). — § 9. Wibald din Corvey și Ioan din Salisbury (95). — § 10. Retorică, pictură, muzică (96).	
<i>CAPITOLUL V: TOPICA</i>	98
§ 1. Topica cuvântării de consolare (99). — § 2. Topica istorică (101). — § 3. Afectarea modestiei (102). — § 4. Topica exordială (105). — § 5. Topica finală (110). — § 6. Invocarea naturii (112). — § 7. Lumea pe dos (115). — § 8. Flăcăul și moșneagul (120). — § 9. Bătrina și fata (124).	
<i>CAPITOLUL VI: ZEIȚA NATURA</i>	129
§ 1. De la Ovidiu la Claudian (129). — § 2. Bernardus Silvestris (131). — § 3. Sodomia (137). — § 4. Alain de Lille (141). — § 5. Eros și morala (146). — § 6. <i>Romanul Trandafirului</i> (149).	
<i>CAPITOLUL VII: ARTA METAFORELOR</i>	153
§ 1. Metafore ale navigării (153). — § 2. Metafore de persoane (157). — § 3. Metafore culinare (161). — § 4. Metafore anatomice (163). — § 5. Metafore teatrale (165).	

CAPITOLUL VIII: POEZIA ȘI RETORICA	173
§ 1. Poetica antică (173).—§ 2. Poezia și proza (175).—§ 3. Sistemul stilurilor medievale (177).—§ 4. Elocvența judiciară, politică și panegirică în poezia medievală (183).—§ 5. <i>Topoi</i> ai inefabilului (188).—§ 6. Supralicitarea (192).—§ 7. Lauda contemporanilor (195).	
CAPITOLUL IX: EROI ȘI SUVERANI	198
§ 1. Eroismul (198). — § 2. Eroii homerici (201). — § 3. Virgiliu (204). — § 4. Antichitatea târzie și Evul Mediu (207). — § 5. Elo- giul suveranilor (209).—§ 6. Armele și științele (211).—§ 7. Noblețea sufletească (212). — § 8. Frumusețea (213).	
CAPITOLUL X: PEISAJUL IDEAL	216
§ 1. Fauna și flora exotică (216).—§ 2. Poezia greacă (218).—§ 3. Virgiliu (224).—§ 4. Prilejuri retorice pentru descrierea naturii (227).—§ 5. Crîngul (229).—§ 6. Locul de desfătare (230).—§ 7. Peisajul epic (235).	
CAPITOLUL XI: POEZIA ȘI FILOZOFIA	238
§ 1. Homer și alegoria (238).—§ 2. Poezia și filozofia (242).—§ 3. Filo- zofia în Antichitatea păgînă târzie (244).—§ 4. Filozofia și crești- nismul (246).	
CAPITOLUL XII: POEZIA ȘI TEOLOGIA	250
§ 1. Dante și Giovanni del Virgilio (250). — § 2. Albertino Mus- sato (251).—§ 3. Autointerpretarea lui Dante (258).—§ 4. Petrarca și Boccaccio (262).	
CAPITOLUL XIII: MUZELE	265
CAPITOLUL XIV: CLASICISMUL	286
§ 1. Genuri și liste de autori (286). — § 2. „Cei vechi“ și „cei noi“ (290). — § 3. Formarea canonului bisericesc (296.) — § 4. Canonul medieval (301). — § 5. Formarea canonului modern (305).	
CAPITOLUL XV: MANIERISMUL	314
§ 1. Clasicism și manierism (314). — § 2. Retorică și manierism (316). — § 3. Manierisme formale (325). — § 4. Recapitulare (335). — § 5. Epigrama și stilul poantelor (336). — § 6. Baltasar Gracián (337).	
CAPITOLUL XVI: CARTEA CA SIMBOL	347
§ 1. Goethe despre tropi (347).—§ 2. Grecia (349).—§ 3. Roma (354). —§ 4. <i>Biblia</i> (356).—§ 5. Evul Mediu timpuriu (358).—§ 6. Apogeul Evlui Mediu (362).—§ 7. Cartea naturii (367).—§ 8. Dante (374). —§ 9. Shakespeare (383). — 10. Occident și Orient (396).	
CAPITOLUL XVII: DANTE	405
§ 1. Dante ca poet clasic (405). — § 2. Dante și latinitatea (407). — § 3. <i>Commedia</i> și genurile literare (415). — § 4. Figurile exemplare din <i>Commedia</i> (421).—§ 5. Personajele din <i>Commedia</i> (424).—§ 6. Mit și profetie (432). — § 7. Dante și Evul Mediu (439).	

CAPITOLUL XVIII: EPILOG 442

§ 1. Privire retrospectivă (442).—§ 2. Începuturile literaturilor în limbile vulgare (446).—§ 3. Spirit și formă (451).—§ 4. Continuitate (455). — § 5. Imitație și creație (461).

EXCURSURI

I Interpretări greșite ale Antichității în Evul Mediu 469

II Formula de devoțiune și umilința..... 473

III Termeni gramaticali și retorici folosiți ca metafore 480

IV Glumă și gravitate în literatura medievală 483

1. Antichitatea târzie (483).—2. Biserica și risul (487).—3. Glumă și gravitate în lauda suveranilor (489).—4. Comicul în hagiografie (491). — 5. Comicul epic (496). — 6. Umorul culinar și alte *ridicula* (499)

V Știința literară în Antichitatea târzie 504

1. Quintilian (504). — 2. Gramatica romană târzie (507). — 3. Macrobius (512).

VI Știința literară la începuturile creștinismului și în Evul Mediu 515

1 Ieronim (515). — 2. Cassiodor (517). — 3. Isidor (520). — 4. Aldhelm (527). — 5. Vechea poezie creștină (528). — 6. Notker Balbulus (534). — 7. Aimeric (535). — 8. Știința literară în secolele al XII-lea și al XIII-lea (537).

VII Forma de existență a poetului medieval 540

VIII Delirul divin al poezilor 546

IX Poezia ca eternizare 548

X Poezia ca divertisment 551

XI Poezia și scolastica 553

XII Mindria poetului 558

XIII Concizia ca ideal de stil 560

XIV Etimologia ca formă de gândire 569

XV Compoziția numerică 576

XVI Gnome numerice 587

XVII Indicarea numelui autorului în Evul Mediu 593

XVIII „Sistemul virtuților cavalerești“ 597

XIX Maimuța ca metaforă 619

XX „Întârzierea“ culturală a Spaniei..... 622

XXI Dumnezeu ca demiurg 625

XXII Teoria teologică a artei în literatura spaniolă a secolului al XVII-lea 628

XXIII Teoria despre artă a lui Calderón și „*artes liberales*“ 642

XXIV Montesquieu, Ovidiu și Virgiliu 656

XXV Diderot și Horațiu 659

NOTĂ BIBLIOGRAFICA 673

TRADUCEREA CITATELOR 678

INDICE DE NUME 763

INDICE TEMATIC 791